

Kinh tế học khu vực công

Bài tập 1

Câu 1. Gánh nặng thuế và tổn thất vô ích (15 điểm)

- Độ co giãn của cầu một loại đậu là -2 trong khi độ co giãn của cung là 3. Hỏi giá của loại đậu này thay đổi thế nào nếu chính phủ đánh thuế đơn vị là 2 đồng. Ai chịu gánh nặng thuế nhiều hơn?
- Chính phủ Lạc Việt giới thiệu hệ thống thuế mới đánh trên du lịch qua đường hàng không. Có hai loại hành khách đi máy bay, một là hành khách đi công tác và hai là hành khách đi nghỉ mát. Hành khách đi công tác có độ co giãn của cầu là -1,2, trong khi hành khách đi nghỉ mát có độ co giãn là -3. Giả sử hãng hàng không có thể phân biệt được hai nhóm hành khách này và có thể tính được mức giá vé khác nhau. Hỏi loại hành khách nào sẽ chịu gánh nặng thuế lớn hơn? Hãy giải thích.
- Hàm cầu của mặt hàng khẩu trang có dạng $Q = 240 - 6P$ và hàm cung $Q = -60 + 4P$. Hãy tính số thuế chính phủ thu được và tổn thất vô ích của mức thuế 4 đồng đánh trên mỗi chiếc khẩu trang mà nhà máy sản xuất ra. Tổn thất vô ích sẽ thay đổi thế nào nếu giờ đây thuế 4 đồng đánh trên người tiêu dùng ứng với mỗi chiếc khẩu trang mà họ mua.

Câu 2. Thuế độc quyền (15 điểm)

EEV là một tập đoàn độc quyền trong ngành sản xuất điện có hàm chi phí sản xuất $10Q + Q^2$. Hàm cầu sản phẩm do EEV sản xuất có dạng $Q = 200 - 2P$.

- Hỏi mức giá mà EEV sẽ ấn định là bao nhiêu? Khi đó, lợi nhuận mà EEV được hưởng là bao nhiêu? Thặng dư người tiêu dùng là bao nhiêu?
- Mức giá và lợi nhuận của EEV sẽ thay đổi như thế nào nếu chính phủ đánh thuế 15 đồng trên mỗi đơn vị sản lượng đối với người mua.
- Tổn thất phúc lợi do thuế tạo ra là bao nhiêu?

Câu 3. Thuế thu nhập và lựa chọn hôn nhân (30 điểm)

Giả sử hệ thống thuế thu nhập của nước Việt Bắc được xây dựng theo phương thức lũy tiến từng phần như sau (tạm gọi là **hệ thống A**):

0-50.000 (đồng)	5%
>50.000-100.000 (đồng)	10%
>100.000 (đồng)	20%

Chính sách thuế này cho phép mỗi thành viên gia đình được giảm trừ 10.000 đồng thu nhập chịu thuế trước khi tính thuế.

- Gia đình anh Phạm Công có 3 thành viên. Phạm Công là người có thu nhập chịu thuế và anh ta có 2 người con. Thu nhập hàng năm của Phạm Công là 120.000 đồng. Hãy tính:
 - Thuế suất biên theo luật định

- Thuế suất biên hiệu dụng
 - Thu nhập tính thuế
 - Tổng số thuế nộp
 - Thuế suất trung bình hiệu dụng
- b. Gia đình chị Cúc Hoa có bốn thành viên. Chị Cúc Hoa là lao động duy nhất và cô ta có ba người con. Tổng thu nhập của chị Cúc Hoa là 200.000 đồng. Hãy tính như yêu cầu a.
- Thuế suất biên theo quy định
 - Thuế suất biên hiệu dụng
 - Thu nhập tính thuế
 - Tổng số thuế nộp
 - Thuế suất trung bình hiệu dụng
- c. Giả sử hệ thống thuế của Việt Bắc nay được cải cách theo hướng đánh thuế lên thu nhập của cả gia đình (nếu gia đình có nhiều người có thu nhập chịu thuế) thay vì đánh thuế riêng lẻ từng cá nhân. Hỏi hệ thống thuế mới này có khuyến khích Phạm Công và Cúc Hoa cưới nhau không?
- d. Bây giờ Việt Bắc lại chuyển sang hệ thống thuế theo tỷ lệ (gọi là **hệ thống B**), theo đó thuế suất phẳng (flat tax rate) là 15% và mỗi người vẫn được giảm trừ 10.000 đồng cho mỗi thành viên gia đình.
- e. Thay vì áp dụng hệ thống thuế tỷ lệ, Việt Bắc quay trở về hệ thống thuế giống như ban đầu nhưng thay vì được giảm trừ 10.000 đồng cho mỗi thành viên, người chịu thuế được áp dụng khoản tín dụng thuế (tax credit) là 10.000 đồng cho mỗi thành viên gia đình (gọi là **hệ thống C**).
- Hệ thống thuế nào (A hay C) được các gia đình ưa thích hơn? Tại sao?
 - Tại sao hai hệ thống khấu trừ thuế khác nhau này lại tạo ra sự khác biệt về mặt doanh thu thuế?
- f. So sánh ý nghĩa **công bằng dọc** và **công bằng ngang** của các hệ thống thuế trên. Hệ thống thuế nào có tính công bằng dọc tốt hơn? Hệ thống thuế nào có tính công bằng ngang tốt hơn?

Câu 4. Thuế TNCN ở Việt Nam (40 điểm)

Luật Thuế TNCN ở Việt Nam (2007, sửa đổi 2012) quy định mức thu nhập chịu thuế và thuế suất lũy tiến tương ứng với thu nhập phát sinh từ kinh doanh, tiền lương, tiền công như sau:

Bậc thuế	Phần thu nhập tính thuế/năm (triệu đồng)	Phần thu nhập tính thuế/tháng (triệu đồng)	Thuế suất (%)
1	Đến 60	Đến 5	5
2	Trên 60 đến 120	Trên 5 đến 10	10
3	Trên 120 đến 216	Trên 10 đến 18	15
4	Trên 216 đến 384	Trên 18 đến 32	20
5	Trên 384 đến 624	Trên 32 đến 52	25

6	Trên 624 đến 960	Trên 52 đến 80	30
7	Trên 960	Trên 80	35

Theo quy định hiện hành, người có thu nhập chịu thuế sẽ được giảm trừ thu nhập cho bản thân 9 triệu đồng/tháng, và cho mỗi người phụ thuộc là 3,6 triệu đồng/tháng.

- a. Thu nhập một tháng của Thạch Sanh và Lý Thông lần lượt là 15 và 56 triệu đồng. Thạch Sanh còn độc thân, trong khi Lý Thông có 2 người phụ thuộc. Hãy xác định mức thu nhập tính thuế và số thuế mà Thạch Sanh và Lý Thông phải nộp trong tháng.
- b. Khoản 1, Điều 19 Luật Thuế TNCN (2012) cũng quy định (Hiệu lực từ 1/7/2013): “*Trường hợp chỉ số giá tiêu dùng (CPI) biến động trên 20% so với thời điểm Luật có hiệu lực thì hành hoặc thời điểm điều chỉnh mức giảm trừ gia cảnh gần nhất thì Chính phủ trình Ủy ban thường vụ Quốc hội điều chỉnh mức giảm trừ gia cảnh quy định tại khoản này phù hợp với biến động của giá cả để áp dụng cho kỳ tính thuế tiếp theo.*”

Bảng chỉ số giá tiêu dùng

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Năm trước = 100	109.2	118.6	109.2	106.6	104.1	100.6	102.7	103.5	103.5	102.8

- Theo anh/chị, đến năm 2020, Chính phủ đã cần phải điều chỉnh mức giảm trừ gia cảnh chưa? Tại sao?
- c. Bộ Tài chính đề xuất mức giảm trừ gia cảnh mới, theo đó người nộp thuế sẽ được giảm trừ 11 triệu đồng/tháng và mỗi người phụ thuộc là 4,4 triệu đồng (xấp xỉ mức giảm trừ gia cảnh hiện nay nhân với 1,2).
 - Giả sử mức đề xuất mới này được áp dụng, Thạch Sanh và Lý Thông có được lợi hơn về tiền thuế không? Nếu có thì bao nhiêu? Ai được lợi hơn?
 - Thuế suất trung bình của thuế TNCN trước và sau khi điều chỉnh mức giảm trừ gia cảnh là bao nhiêu? Cải cách thuế như vậy có cải thiện tính công bằng không?
 - Theo anh/chị, mức đề xuất này của Bộ Tài chính có cơ sở không? Có thỏa đáng không? Hãy phân tích.
 - d. Theo anh/chị, ngoài việc nâng mức giảm trừ gia cảnh, những cải cách nào đối với thuế TNCN ở Việt Nam hiện nay cần được tiến hành?